

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 117/2012-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. júna 2012 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť spoločnosti T., a. s., P., zastúpenej advokátkou JUDr. D. S., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 7 CoKR 1/2011-362 z 11. januára 2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti T., a. s., na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, jej základné právo na rovnosť účastníkov konania zaručené čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 7 CoKR 1/2011-362 z 11. januára 2012 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 7 CoKR 1/2011-362 z 11. januára 2012 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. februára 2012 doručená sťažnosť spoločnosti T., a. s., P. (ďalej len „sťažovateľ“ alebo „odporca“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy i práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 3 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 CoKR 1/2011-362 z 11. januára 2012.

Sťažovateľ vystupoval ako odporca v konaní vedenom pred Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 1 Cbi 14/2008. Predmetom konania bolo vyslovenie neúčinnosti kúpnej zmluvy medzi úpadcom P., výrobné družstvo P. v konkurze, P. (ďalej len „dlžník“ alebo „úpadca“), ako predávajúcim a sťažovateľom ako kupujúcim z dôvodu absencie primeraného protiplnenia podľa § 58 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“). V predmetnom konaní v pozícii navrhovateľa vystupovala správkyňa konkurznej podstaty úpadcu.

Kúpna zmluva, ktorej predmetom boli konkretizované nehnuteľnosti (pozemky i stavby), bola uzavretá 10. novembra 2006. Dohodnutá kúpna cena predstavovala 20 000 000 Sk (663 878 €). Konkurz na majetok úpadcu bol vyhlásený uznesením okresného súdu č. k. 1 K 31/2007-83 z 1. októbra 2007 a návrh na vyslovenie neúčinnosti predmetnej kúpnej zmluvy bol podaný 31. marca 2008.

Okresný súd rozsudkom č. k. 1 Cbi 14/2008-317 z 15. decembra 2010 určil, že sporná kúpna zmluva je voči konkurzným veriteľom neúčinná, a sťažovateľovi určil povinnosť zaplatiť do podstaty úpadcu v lehote 5 dní od právoplatnosti rozsudku sumu 165 969 €.

Okresný súd bol po vykonanom dokazovaní toho názoru, že úpadca bol už v čase uzavretia kúpnej zmluvy v úpadku, čo „jednoznačne potvrdzujú správy nezávislého audítora F., s. r. o., so sídlom K. zo dňa 4.4.2006 a 20.3.2007“. Súčasne zo svedeckej výpovede podpredsedníčky úpadcu vyplynulo, že spočiatku kúpna cena mala predstavovať 30 000 000 Sk, „až po viacerých jednaniach s členskou základňou, kedy došlo k postupnému znižovaniu ceny, sa dohodli na sume 20 000 000 Sk“. Svedkyňa tiež uviedla, že „pri vyššej cene, ktorá bola pôvodne uvažovaná ako predajná cena zo strany družstva P. ... by bolo možné udržať v prevádzke výrobné družstvo, ale za 20 000 000 Sk... to už nebolo možné...“. Nakoniec pre rozhodnutie okresného súdu boli relevantné výsledky znaleckého dokazovania „znalcom z odboru stavebníctva Ing. R. R.“, podľa ktorých „bola stanovená všeobecná hodnota pozemkov a stavieb predmetnej nehnuteľnosti na sumu 1 161 787,16 €“.

Okresný súd uzavrel, že sporná kúpna zmluva „je právnym úkonom bez primeraného protiplnenia. Dohodnutá kúpna cena bola nižšia, než cena obvyklá, čo bolo zistené aj znaleckým posudkom Ing. R. R., a teda týmto došlo k zmenšeniu majetku úpadcu a zníženiu možnosti uspokojenia veriteľov v konkurze. K uzavretiu kúpnej zmluvy došlo počas jedného roka pred začatím konkurzného konania a ako vyplynulo zo správ nezávislého audítora, jednoznačne bol urobený počas úpadku dlžníka. Tieto skutočnosti ohľadne úpadku a neprimeranej ceny potvrdila aj svedkyňa E. L...“.

Rozsudok okresného súdu napadol sťažovateľ odvolaním. Tvrdil, že okresný súd „nevykonal dokazovanie v plnom rozsahu a nesprávne posúdil dôkazy... zo strany prvostupňového súdu išlo o jednostranné posúdenie dôkazov v prospech navrhovateľa“.

Podľa sťažovateľa znalecký posudok Ing. R. č. 41/2010 vychádzal z údajov zo starších znaleckých posudkov (roky 1999 a 2005), pričom znalec „vôbec neoslovil stranu odporcu, z údajov a dokumentov ktorého by si mohol urobiť reálnu predstavu o stave budov a pozemkov“. Znalec navyše po preštudovaní spisového materiálu oznámil okresnému súdu, že „nie je možné zistiť pôvodný stav, vnútornú vybavenosť a technický stav k dátumu 10.11.2006. V samotnom znaleckom posudku opiera svoje vypracovanie práve o expertízny posudok a znalecký posudok, hodnovernosť ktorých dňa 15.2.2010 oznámením prvostupňovému súdu spochybnil a de facto vylúčil ich výsledkov pre stanovenie ceny

nehnutelnosti.“. Sťažovateľ ďalej tvrdil, že audítorská správa nemala byť ako dôkaz pripustená, pretože „odporca nikdy nebol členom družstva... a odporca ako kupujúci nemal a ani nemohol vedieť o jej existencii“. Tvrdenie svedkyne E. L., že „za 30 miliónov by sa výrobné družstvo zachránilo, je jej subjektívnym pocitom, ktorý pre objektívne posúdenie veci nemá vplyv. Pri predaji bola budova v dezolátnom stave, čo možno vyvodiť z toho, že do rekonštrukcie budovy s príslušenstvom vložil odporca cca 143 miliónov Sk... Prvostupňový súd sa objektívne nevysporiadal s výpoveďami a dokumentmi svedkov odporcu Ing. Š., ktorý bol pri rekonštrukcii budov a úprave pozemkov od začiatku... Aj napriek návrhu odporcu nebola vypočutá JUDr. M. S., predsedníčka predstavenstva P. ..., ktorá by sa vyjadrila k spôsobu dohody o cene.“. Nakoniec sťažovateľ dôvodil, že uzavretím kúpnej zmluvy „si dlžník riešil svoj dlh voči svojim veriteľom, ktorí boli zároveň aj záložnými veriteľmi. Dlžník P. ... plnenie prijal a uspokojil ňou všetkých záložných veriteľov v plnom rozsahu a zostatkom zaplatenej kúpnej ceny disponoval sám bez akejkoľvek účasti odporcu.“.

Krajský súd po nariadenom pojednávaní rozsudkom č. k. 7 CoKR 1/2011-362 z 11. januára 2012 rozsudok okresného súdu vo veci samej potvrdil. V odôvodnení svojho rozhodnutia po rekapitulácii priebehu pojednávania a relevantných ustanovení zákona o konkurze uviedol, že „z vykonaného znaleckého dokazovania, čiže zo znaleckého posudku číslo 41 z roku 2010 vyplýva, že tento právny úkon bol urobený bez primeraného protiplnenia. Nehnutelnosť, ktorá je predmetom tohto konania, bola ocenená na sumu 35 miliónov Sk. Zo znaleckého posudku vyplýva, že stavebná nehnuteľnosť bola ocenená na sumu 25.000,-Sk.“. S poukazom na § 63 ods. 1 zákona o konkurze potom krajský súd konštatoval správnosť výroku prvostupňového rozsudku o povinnosti sťažovateľa zaplatiť do podstaty určenú sumu.

Sťažovateľ v sťažnosti doručenej ústavnému súdu argumentuje, že krajský súd „mu nevytvoril žiadny priestor na to, aby ako žalovaný účastník konania mohol účinne uplatňovať námietky a argumenty, ktoré boli spôsobilé ovplyvniť jeho rozhodnutie“, „odvolací súd sa vôbec nevysporiadal s konkrétnymi a podstatnými námietkami sťažovateľa, obsiahnutými v jeho odvolaní..., v dôsledku čoho je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné...“, „porušil zásadu zákazu tzv. deformácie dôkazu jednak tým, že výsluch

štatutárneho zástupcu úpadcu podpredsedníčky E. L. nemožno hodnotiť ako výsluch svedkyne, ale len ako výsluch informovaného zástupcu, či výsluch účastníka konania..., a jednak tým, že z neho nevyplýval... záver... o neprimeranosti dohodnutej kúpnej ceny“, „neakceptoval tzv. princíp opomenutého dôkazu jednak tým, že bez rozumného dôvodu (tým nie je neúčast' pre PN v dôsledku zlomeniny končatiny) nevypočul predsedníčku družstva, ktorá bola najviac zainteresovaná a informovaná o tvorení podmienok prevodu predmetných nehnuteľností... a odmietol vypočuť ako svedka aj Ing. M. Š., ktorý z odborného hľadiska dôkladne poznal skutočný stav prevádzaných nehnuteľností a ich všeobecnú cenu“, a „porušil zásadu voľného hodnotenia dôkazov..., takže možno konštatovať extrémny nesúlad medzi zisteným a skutočným stavom...“. V dôsledku uvedených pochybení malo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy i jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Právny záver krajského súdu o neprimeranosti kúpnej ceny má základ iba v znaleckom posudku „vypracovanom ‚ex cathedra‘ s odstupom 4 rokov od uzavretia kúpnej zmluvy, teda v čase, kedy už pôvodná nehnuteľnosť neexistovala, pričom podklady preň tvorili listinné podklady, vypracované ale za účelom diametrálne odlišnej situácie...“. Krajský súd tiež podľa sťažovateľa „nielenže nerešpektoval precedenčný právny názor Najvyššieho súdu SR v rozsudku z 6. 2. 2008 sp. zn. 2 Obo 102/2007, ktorý mu predložil sťažovateľ, ale v odôvodnení naň ani nereagoval...“.

Nakoniec sťažovateľ tvrdí, že „všeobecné súdy porušili jeho právo a princípy definované v článku 2 ods. 3 ústavy, lebo narušili zmluvnú (autonómnu) voľnosť a viazanosť zmluvnými záväzkami, svojim svojvoľným výkladom ako kúpnej zmluvy, tak aj aplikácie dopadu tejto zmluvy do práv jej účastníkov, čím opäť zasiahli do rovnosti účastníkov, princípu právnej istoty a predvídateľnosti, garantovaných ako základné záležitosti právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy)“.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 117/2012-14 z 13. marca 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie,

a to v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vo zvyšnej časti ústavný súd predloženú sťažnosť sťažovateľa odmietol. Súčasne ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

Následne ústavný súd 20. marca 2012 zaslal krajskému súdu uznesenie z predbežného prerokovania sťažnosti a požiadal ho o vyjadrenie k jej vecnej stránke, o zaslanie predmetného súdneho spisu a o stanovisko k možnému upusteniu od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. Ústavný súd 20. marca 2012 taktiež požiadal okresný súd o predloženie súdneho spisu vo veci sp. zn. 1 Cbi 14/2008 (doručený bol 29. marca 2012).

Krajský súd doručil 23. apríla 2012 vyjadrenie k prijatej sťažnosti, v ktorom uviedol, že v odvolacej fáze konania *„odvolací súd vo veci neriadil súdne pojednávanie. Z tohto dôvodu odvolací súd má za to, že sťažovateľovi nebola odňatá možnosť konať pred súdom, čiže nebolo porušené právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd najmä tým, že nebola mu odňatá možnosť účinne uplatňovať námietky a argumenty, ktoré boli spôsobilé ovplyvniť jeho rozhodnutie. Odvolací súd konštatuje, že v danom prípade rozhodoval na základe vykonaného dokazovania pred súdom prvého stupňa.“*

Po rekapitulácii relevantných ustanovení zákona o konkurze krajský súd argumentoval znaleckým posudkom vypracovaným v prvostupňovej fáze konania, z ktorého *„vyplýva, že cena predmetných nehnuteľností v čase uzavretia kúpnej zmluvy bola vyššia ako cena dohodnutá v kúpnej zmluve, na základe ktorej došlo ku plneniu. V danom prípade bolo rozhodnuté, že uvedený právny úkon je neúčinný voči veriteľom a predmetná nehnuteľnosť bola prevedená na odporcu, ktorý v skutočnosti túto jednoducho zrekonštruoval a jednoducho urobil iné stavebné zásahy. Z tohto dôvodu v danom prípade neprichádza do úvahy vrátenie tejto predmetnej nehnuteľnosti, ktorá sa má nachádzať u odporcu a preto súd prvého stupňa rozhodol tak, že uložil odporcovi povinnosť zaplatiť do podstaty sumu 5.000.000,- Sk. S poukazom na uvedené odvolací súd posúdil vec podľa § 63 ods. 1*

a na základe vykonaného dokazovania súdom prvého stupňa v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa vzhľadom na uvedené dôvody, potvrdil podľa § 219 ods. 2 O. s. p.

Odvolací súd má za to, že vo veci nenadŕžal žiadnej zo strán, rozhodoval na základe zákona a na základe vykonaného dokazovania pred súdom prvého stupňa, doplneného dokazovania pred odvolacím súdom a v zmysle citovaných právnych ustanovení Zákona o konkurze a reštrukturalizácii číslo 7/2005. Nie je si vedomý toho, aby vo veci rozhodoval s pocitom, že jeho rozhodnutie je konečné a nenapadnuteľné... Krajský súd v Prešove súhlasí, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prejednávanej sťažnosti.“

Ústavný súd 27. apríla 2012 zaslal vyjadrenie krajského súdu právnej zástupkyňi sťažovateľa s možnosťou zaujať k nemu stanovisko.

Sťažovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne doručil 23. mája 2012 ústavnému súdu stanovisko, v ktorom opätovne zdôraznil, že znalecký posudok vypracovaný v napadnutom súdnom konaní vychádzal na základe príkazu okresného súdu obsiahnutého v jeho uznesení z 26. apríla 2010 z expertízneho posudku z roku 1999 a zo znaleckého posudku z roku 2005, ktoré „boli a sú úplne nedostatočné pre spravodlivé posúdenie stavu stavieb v roku 2006, kedy ich sťažovateľ riadne kúpil od úpadcu, ktorý v tom čase úpadcom nebol.

Už v konaní pred súdom prvého stupňa neboli výpovede svedkov vyhodnotené každý samostatne a všetky vo vzájomnej súvislosti, keď súd absolútne nezobral do úvahy výpoveď svedka Ing. Š., ktorý mal osobnú vedomosť s technickým stavom nehnuteľností a máme za to, že mal byť súdnym znalcom dotazovaný v prípravnej fáze pre účely vyhotovenia znaleckého posudku. Zároveň máme za to, že už prvostupňový súd po oznámení súdneho znalca, že nemá podklady, na základe ktorých by mohol relevantne určiť cenu nehnuteľností v čase ich predaja sťažovateľovi, mal určiť pre jeho vypracovanie znaleckú organizáciu, konkrétne Ústav súdneho inžinierstva v Žiline.“

Voči krajskému súdu sťažovateľ taktiež namieta, že sa „vôbec nezaoberal námietkou sťažovateľa, že v konaní pred súdom prvého stupňa nebol vypočutý Ing. R., ktorý vzhľadom na okolnosti vzniku znaleckého posudku, mal byť vypočutý ústne, aby mu mohol sťažovateľ klásť otázky z dôvodu, že pri vypracovávaní znaleckého posudku ani raz neoslovil stranu

sťažovateľa za tým účelom, aby mu aj on dodal materiály, z ktorých by mohol vychádzať pri spracovávaní posudku, keďže on sám prvostupňovému súdu oznámil, že dodané podklady sú nedostatočné a nemožno takto určiť hodnotu nehnuteľností v čase ich predaja. Z uvedeného dôvodu máme za to, že Krajský súd mohol a mal v rámci odvolacieho konania dať znaleckej organizácii vyhotoviť kontrolný Znalecký posudok, z porovnania dvoch mohli vzniknúť nové závery, čo však súd neurobil.“.

Sťažovateľ súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Keďže účastníci konania vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci, ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami účastníkov konania k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd poznamenáva, že v obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností a prípadné porušenie týchto práv je v sťažovateľovom prípade potrebné posudzovať spoločne.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Ústavný súd vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy konštantne zdôrazňuje, že toto právo zahŕňa aj právo na odôvodnenie rozhodnutia, poukazujúc pritom aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), podľa ktorej právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997, m. m. pozri tiež rozsudok vo veci *Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *Annuaire*, č. 303-B).

Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

Presvedčivé a správne vyhodnotenie dôkazov, ako aj náležité odôvodnenie rozhodnutia zabezpečujú vylúčenie ľubovôle súdu pri rozhodovaní. Súd je tiež povinný starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia [§ 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“)] musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej (m. m. III. ÚS 36/2010).

1. V konaní o žalobe navrhovateľa (správkyňa konkurznej podstaty úpadcu) bolo úlohou okresného súdu a neskôr i krajského súdu posúdiť splnenie podmienok odporovateľnosti právneho úkonu – kúpnej zmluvy, ktorou úpadca pred začatím konkurzného konania predal nehnuteľnosti sťažovateľovi.

Podľa § 57 ods. 1 zákona o konkurze právne úkony týkajúce sa majetku dlžníka sú v konkurze voči veriteľom dlžníka neúčinné, ak im správca alebo veriteľ prihlásenej pohľadávky podľa tohto zákona odporuje...

Podľa § 57 ods. 2 zákona o konkurze právo odporovať právnemu úkonu zanikne, ak sa neuplatní u povinnej osoby alebo na súde do jedného roka od vyhlásenia konkurzu...

Podľa § 57 ods. 4 zákona o konkurze odporovať podľa tohto zákona možno len tomu právnomu úkonu dlžníka, ktorý ukracuje uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka.

Podľa § 58 ods. 1 zákona o konkurze právnym úkonom bez primeraného protiplnenia na účely tohto zákona je bezodplatný právny úkon dlžníka alebo odplatný právny úkon dlžníka, na ktorého základe dlžník poskytol alebo sa zaviazal poskytnúť plnenie, ktorého obvyklá cena je podstatne vyššia ako obvyklá cena plnenia, ktoré na jeho základe získal alebo má získať.

Podľa § 58 ods. 2 zákona o konkurze právnomu úkonu bez primeraného protiplnenia možno odporovať, ak spôsobil úpadok dlžníka alebo bol urobený počas úpadku dlžníka...

Podľa § 58 ods. 3 zákona o konkurze odporovať možno len tým právnym úkonom bez primeraného protiplnenia, ktoré boli urobené počas jedného roka pred začatím konkurzného konania...

Z citovaných ustanovení vyplýva, že úlohou súdu konajúceho o odporovacej žalobe argumentujúcej neprimeranosťou protiplnenia pri uskutočnení napadnutého právneho úkonu je posúdenie časových súvislostí odporovaného právneho úkonu a relevantného konkurzného konania (§ 57 ods. 2 a § 58 ods. 3 zákona o konkurze), posúdenie, či právny úkon dlžníka ukracuje uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov (§ 57 ods. 4 zákona o konkurze), posúdenie, či právny úkon bol urobený počas úpadku dlžníka, alebo ak nebol urobený počas úpadku dlžníka (§ 58 ods. 2 zákona o konkurze), či ho spôsobil, a nakoniec posúdenie primeranosti protiplnenia zo sporného právneho úkonu (§ 58 ods. 1 zákona o konkurze).

Súd je teda v záujme poskytnutia ochrany základnému právu účastníka konania na súdnu ochranu povinný preskúmať a vysporiadať sa so všetkými uvedenými zákonnými podmienkami úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu, a to na pozadí dôkladného vyhodnotenia dôkazov slúžiacich na podporu alebo, naopak, na vyvrátenie danosti predovšetkým tých podmienok, ktorých splnenie je medzi účastníkmi konania sporné. Takto

mal v sťažovateľovom prípade postupovať aj okresný súd a v odvolacej fáze konania aj krajský súd.

1.1 Pokiaľ ide o časové súvislosti odporovaného právneho úkonu a relevantného konkurzného konania, tie medzi účastníkmi konania neboli sporné, preto nie je potrebné venovať im bližšiu pozornosť.

1.2 Spôsobilosť spornej kúpnej zmluvy ukrátiť veriteľov dlžníka je potrebné považovať za významnú materiálnu podmienku úspešnosti odporovacej žaloby. Dokazuje to aj judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorá sa síce týka odporovateľnosti podľa ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, avšak podmienka spôsobilosti ukrátiť veriteľa je *conditio sine qua non* aj pri občianskoprávnej odporovateľnosti. Najvyšší súd v rozsudku z 27. mája 2008 vo veci sp. zn. 2 Cdo 109/2007 konštatuje, že *„spoločným základným predpokladom odporovateľnosti právnych úkonov... je, že právnym úkonom došlo k skráteniu uspokojenia veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky, pričom ukracovanie predpokladá kvalifikované zmenšenie majetku dlžníka (jeho majetok sa zmenšil do takej miery, že to ohrozuje aspoň čiastočné uspokojenie veriteľovho nároku)... Bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno v tomto smere je na veriteľovi (žalobcovi).“*

Z vyžiadaného spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že navrhovateľ vo svojej žalobe v konaní sp. zn. 1 Cbi 14/2008 ukrátenie uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka netvrdil, a túto skutočnosť preukazoval len nepriamo, a to predložením uznesenia konkurzného súdu o vyhlásení konkurzu, z odôvodnenia ktorého vyplýva, že dlžník mal k 27. septembru 2009 pohľadávky v účtovnej hodnote 1 778 335,50 Sk, pričom bol vlastníkom nehnuteľností (pozemky – trvalé trávne porasty, záhrady) a disponoval prostriedkami na bankových účtoch.

Zo sťažovateľovho vyjadrenia k žalobe vyplýva, že scudzované nehnuteľnosti boli pred predajom zaťažené záložným právom v prospech dlžníkových veriteľov, pričom na základe spornej kúpnej zmluvy, v ktorej sa dlžník ako predávajúci zaviazal *„vyplatiť všetkým veriteľom ich pohľadávky, ktoré evidujú voči predávajúcemu“* (čl. IV tretí odsek

zmluvy; v ňom sú aj presne identifikovaní veritelia s uvedením pohľadávok, ktoré budú z kúpnej ceny uspokojené), záložní veritelia vyjadrili súhlas s predajom dotknutého majetku a požiadali o výmaz ich záložného práva. Sťažovateľ túto skutočnosť preukázal (č. l. 70 – 84).

Neskôr, na pojednávaní nariadenom na 26. január 2009 vyšlo zo svedeckých výpovedí najavo, že záložní veritelia po uspokojení ich pohľadávok zabezpečených záložným právom evidovali voči dlžníkovi aj ďalšie pohľadávky.

Okresný súd v odôvodnení svojho prvostupňového rozsudku v analyzovaných súvislostiach iba uviedol, že *„dohodnutá kúpna cena bola nižšia, než cena obvyklá, čo bolo zistené aj znaleckým posudkom Ing. R. R., a teda týmto došlo k zmenšeniu majetku úpadcu a zníženiu možnosti uspokojenia veriteľov úpadcu v konkurze“*. V odvolaní proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ zdôrazňoval, že dlžník po predaji sporných nehnuteľností *„plnenie prijal a uspokojil... všetkých záložných veriteľov v plnom rozsahu a zostatkom zaplatenej kúpnej ceny disponoval sám bez akejkoľvek účasti odporcu. Splnil si svoje záväzky voči záložným veriteľom“*. Krajský súd sa touto časťou odvolacej argumentácie sťažovateľa osobitne nezaoberal, iba s poukazom na § 219 ods. 2 OSP konštatoval vecnú správnosť prvostupňového rozsudku.

Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie rozsudku krajského súdu v otázke splnenia podmienky spôsobilosti ukrátiť veriteľov dlžníka uzavretím spornej kúpnej zmluvy nedostatočne reaguje nielen na odvolaciu námietku sťažovateľa, ale aj na skutočnosti, ktoré v konaní vyšli najavo. V tomto smere je nedostatočným už aj prvostupňový rozsudok, preto poukaz krajského súdu na § 219 ods. 2 OSP nemohol postačovať.

Oba v sťažovateľovej veci konajúce všeobecné sudy sa nedostatočne vysporiadali s námietkou sťažovateľa plynúcou z preukázaného tvrdenia o použití kúpnej ceny na uspokojenie veriteľov, ktorých pohľadávky boli zabezpečené záložným právom na predávaných nehnuteľnostiach, a to vo väzbe na potenciál kúpnej zmluvy ukrátiť veriteľov ako podmienku odporovateľnosti. Odporovateľnosťou je totiž sankcionované

zmenšenie majetku dlžníka použiteľného po vyhlásení konkurzu na uspokojenie veriteľov, ktorí svoje pohľadávky prihlásia.

Hoci v prípade vyhlásenia konkurzu z dôvodu predĺženia dlžníka možno vychádzať z predpokladu, že vzhľadom na legálnu definíciu predĺženia dlžníka je vylúčené, že by odporovaný právny úkon neukracoval uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka, ústavný súd je toho názoru, že ide len o akademický (takpovediac učebnicový) záver. V sťažovateľovej veci je zrejmé, že scudzený nehnuteľný majetok by patril do oddelených podstát zabezpečených veriteľov (§ 69 zákona o konkurze), ktorých použitie na uspokojenie veriteľov v konkurze sa riadi osobitnými pravidlami (§ 70 a § 94 zákona o konkurze). Z nich vyplýva, že takýto majetok, ako aj výťažok z neho sa musí prioritne použiť na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zabezpečeného veriteľa. Preto úlohou okresného súdu i krajského súdu (na základe už uvedenej odvolacej námietky sťažovateľa) bolo dôkladné preskúmanie a následne jednoznačný záver, či by sporný nehnuteľný majetok bol v prípade, že by k predaju nedošlo, v konkurze použiteľný aj na uspokojenie iných pohľadávok než tých, ktoré týmto majetkom formou záložného práva boli zabezpečené. Len tak totiž možno dospieť k odpovedi na otázku, či sporná kúpna zmluva ukracovala uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka.

V tejto súvislosti bolo možné od krajského súdu očakávať aj vysporiadanie sa s rozsudkom najvyššieho súdu zo 6. februára 2008 vo veci sp. zn. 2 Obo 102/2007, na ktorý sťažovateľ vo svojom odvolaní poukázal a aj ho k odvolaniu pripojil, pretože jeho odôvodnenie akcentuje právny význam použitia protiplnenia z odporovaného právneho úkonu na uspokojenie veriteľov dlžníka.

Citované odôvodnenie rozsudku krajského súdu však na naznačené súvislosti nedáva potrebné odpovede, hoci ukrátenie uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka je bazálnou podmienkou úspechu pri odporovaní spornému právnomu úkonu v konkurze. V tejto časti tak ústavný súd dospel k záveru o nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu z hľadísk daných základným právom účastníka konania na súdnu ochranu a jeho právom na spravodlivé súdne konanie.

1.3 Pokiaľ ide o podmienku odporovateľnosti právneho úkonu plynúcu z § 58 ods. 2 zákona o konkurze (právny úkon spôsobujúci úpadok dlžníka alebo urobený v čase úpadku dlžníka), navrhovateľ v odporovacej žalobe tvrdil úpadok dlžníka v čase uzavretia dotknutej kúpnej zmluvy a preukazoval ho listom predsedníčky dlžníka z 8. februára 2007, ako aj správami audítora zo 4. apríla 2006 a z 20. marca 2007. Sťažovateľ vo vyjadrení k žalobe argumentoval, že informácie zo správ audítora nemal možnosť posúdiť, pretože správy nemal k dispozícii. Podľa jeho názoru iba súd môže autoritatívne uzavrieť, či je dlžník v úpadku. Na pojednávaní 26. januára svedkyňa E. L. ako podpredsedníčka úpadcu uviedla, že úpadca už od roku 2000 vykazoval stratu a že „*pred predajom nehnuteľnosti neuvažovali o podaní návrhu na vyhlásenia konkurzu. K tomu došlo až niekedy v roku 2007, po predaji nehnuteľnosti.*“. Svedkyňa dosvedčila vedomosť úpadcu, „*že je treba podať zo zákonných dôvodov návrh na vyhlásenie konkurzu pred predajom nehnuteľnosti*“.

Okresný súd v prvostupňovom rozsudku dospel k záveru, že „*úpadca bol už v čase uzavretia kúpnej zmluvy v úpadku*“, čo „*jednoznačne potvrdzujú správy nezávislého audítora F., s. r. o., so sídlom K. zo dňa 4.4.2006 a 20.3.2007*“, a „*tieto skutočnosti ohľadne úpadku... potvrdila aj svedkyňa E. L. vo svojej výpovedi*“.

V odvolaní proti prvostupňovému rozsudku sťažovateľ dôvodil, že správy audítora nemali byť v konaní pripustené „*z toho dôvodu, že odporca nikdy nebol členom družstva, správa audítora bola určená iba pre členov družstva a odporca ako kupujúci nemal a ani nemohol vedieť o jej existencii*“. Na pojednávaní krajského súdu 11. januára 2012 svoju obranu sťažovateľ doplnil tvrdením, že v apríli 2006, keď bola vypracovaná prvá správa audítora, úpadca „*nevlastnil predmetnú nehnuteľnosť. Táto... bola vo vlastníctve Slovenského zväzu výrobných družstiev Bratislava.*“.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku z 11. januára 2012 poukázal na § 3 zákona o konkurze a konštatoval, že „*odporca v čase uzatvárania napadnutého právneho úkonu, čiže kúpnej zmluvy, bol v úpadku, pretože bol platobne neschopný a bol aj predĺžený*“.

Ústavný súd posúdil odôvodnenie rozsudku okresného súdu i odôvodnenie rozsudku krajského súdu v súhrne, pretože odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), keďže prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Aj ESLP v rozsudku vo veci Helle v. Fínsko (sťažnosť č. 20772/92) z 19. decembra 1997 zdôraznil, že odvolací súd sa pri zamietnutí odvolania môže obmedziť aj na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (§ 59 a § 60).

Podľa názoru ústavného súdu je odôvodnenie rozsudku krajského súdu v spojení s odôvodnením rozsudku okresného súdu v otázke existencie úpadku dlžníka v čase uzatvárania spornej kúpnej zmluvy dostatočné. Vyplýva to nielen z hodnotenia v konaní predložených správ audítora v ich vzájomnej súvislosti, ale aj z obrany sťažovateľa, ktorý v tomto smere produkoval irelevantné námietky. Argumentácia, že *„nespochybniteľný moment úpadku je stanovený až výrokom súdu, ktorý posúdi, či je, alebo nie je dlžník v úpadku“* (vyjadrenie sťažovateľa k žalobe, č. 1. 68), by dovedla aplikačnú prax k absurdnému konečnému výsledku spočívajúcemu v tom, že úpadok by nikdy nebolo možné konštatovať skôr než k momentu vyhlásenia konkurzu, a tak by sa odporovateľnosť stala nepoužiteľnou vo vzťahu k právnym úkonom urobeným pred vyhlásením konkurzu.

Naopak, predložené správy audítora po sumarizácii relevantných účtovných údajov jednoznačne obsahujú konštatovanie, že *„v zmysle zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze... je výrobné družstvo v úpadku“* (č. 1. 54, 55). Keďže predĺženie vyplývalo zo správy audítora z apríla 2006, ako aj z jeho správy z marca 2007, nemohla mať na posúdenie úpadku vplyv prípadne preukázaná skutočnosť, že v apríli ešte dlžník nebol vlastníkom neskôr predaných nehnuteľností. Úpadok totiž konštatuje aj správa audítora z marca 2007, keď už dlžník disponoval výťažkom z predaja nehnuteľností (po uspokojení záložných veriteľov), a tak aj prípadná absencia predĺženia v krátkom časovom úseku medzi nadobudnutím vlastníctva k nehnuteľnostiam a ich predajom nič nezmenila na dlhotrvajúcom úpadku dlžníka (čo vyplynulo aj zo svedeckej výpovede E. L.).

Na podklade rekapitulovanej dôkaznej situácie sa tak problém – úpadok dlžníka v novembri 2006 nejaví vôbec ako sporný, preto stručné odôvodnenie oboch rozsudkov všeobecných súdov je postačujúce.

1.4 Primeranosť protiplnenia, ktoré dlžník získal oproti predaju nehnuteľností odporovanou kúpnu zmluvou, predstavovala najspornejšiu podmienku v preskúvanom konaní. Kým spočiatku bola spornou výlučne kúpna cena, neskôr po vyhotovení znaleckého posudku Ing. R. sťažovateľ spochybnil i tento posudok a jeho hodnotenie okresným súdom i krajským súdom.

Z citovaného § 58 ods. 1 zákona o konkurze vyplýva, že záver o (ne)primeranosti plnenia z odporovaného právneho úkonu sa odvíja najprv od skúmania „obvyklosti“ ceny plnenia a protiplnenia a následne od zistenia, či obvyklá cena plnenia je podstatne vyššia ako obvyklá cena protiplnenia. V posudzovanom prípade bola problematickou práve „obvyklosť“ ceny protiplnenia, teda ceny, ktorú dlžník v úpadku získal za predaj nehnuteľností.

Okresný súd i krajský súd pri hodnotení vymedzeného kritéria ťažiskovo vychádzali zo znaleckého posudku Ing. R. vyhotoveného 27. mája 2010, ktorého úlohou bolo stanoviť „všeobecnú hodnotu nehnuteľného majetku, ktorý bol predmetom kúpnej zmluvy zo dňa 10.11.2006“, „použijúc závery Expertízneho posudku č. 10-1657/99 a Znaleckého posudku č. 16/2005 ako aj ďalšieho spisového materiálu“ (uznesenie okresného súdu č. k. 1 Cbi 14/2008-211 z 26. apríla 2010). Pri stanovovaní všeobecnej hodnoty majetku znalec vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku v znení neskorších predpisov.

Sťažovateľ sa pred rozhodnutím okresného súdu k znaleckému posudku vyjadril (č. l. 268 – 270), pričom zdôraznil, že „*uvedené nehnuteľnosti kúpil po niekoľkoročnom neúspešnom ponúkaní ich zo strany P. v. d. P. na odpredaj akejkoľvek tretej osobe, avšak bezúspešne*“. V tejto súvislosti navrhol predvolať na pojednávanie JUDr. M. S., predsedníčku úpadcu, „*aby sa vyjadrila k spôsobu dohody o cene, o snahe predat nehnuteľnosti bezúspešne už predtým a tom, v akom stave boli nehnuteľnosti pri ich*

predaji...“. Okresný súd na pojednávaní 15. decembra 2010 návrhy na ďalšie dokazovanie zamietol a ukončil dokazovanie (č. l. 312).

Vo svojom rozsudku potom okresný súd znalecký posudok Ing. R. vyhodnotil tak, že *„dohodnutá kúpna cena bola nižšia, než cena obvyklá, čo bolo zistené aj znaleckým posudkom Ing. R. R., a teda týmto došlo k zmenšeniu majetku úpadcu a zníženiu možnosti uspokojenia veriteľov v konkurze... Tieto skutočnosti ohľadne... neprimeranej ceny potvrdila aj svedkyňa E. L. vo svojej výpovedi.“.*

V odvolaní sťažovateľ namietal, že znalecký posudok z roku 2005 i expertízny posudok z roku 1999, z ktorých Ing. R. pri vypracovaní svojho znaleckého posudku vychádzal, sú staršími dokumentmi nezohľadňujúcimi stav predávaných nehnuteľností v novembri 2006, a tak *„cenu stavieb po ich rekonštrukcii iba z písomných podkladov staršieho dáta nie je možné objektívne posúdiť, ktoré okrem toho mali iný účel a boli spracovávané na základe inej metodiky“.* Sťažovateľ poukázal aj na vyjadrenie Ing. R. doručené 15. februára 2010 okresnému súdu, v ktorom konštatoval, že *„nie je možné zistiť pôvodný stav, vnútornú vybavenosť a technický stav k dátumu 10.11.2006. Udáva, že nemožno stanoviť všeobecnú hodnotu nehnuteľností z dôvodu nedostatku podkladov pre danú lokalitu a typ nehnuteľnosti... znalecký posudok Ing. S. (posudok z roku 2005, pozn.) nemôže použiť pre svoju potrebu, pretože niektoré uvádzané skutočnosti v ňom si vzájomne odporujú a pre potreby ohodnotenia sa nedá použiť. Opisuje dezolátny stav budovy pri jej predaji (statické narušenie, nefungovanie kanalizácie, kúrenia, zatekanie vody,...), a ako sám tvrdí, samostatnou a veľmi rozhodujúcou časťou, ktorá podstatne vplýva na výslednú hodnotu nehnuteľnosti je práve technický stav stavby ako celku k dátumu ohodnotenia. Expertízny posudok č. 10-1657/99 od VÚB, a. s. považuje za nepreskúmateľný z dôvodu, že nie je opatrený okrúhlou pečiatkou a nedá sa z neho vyčítať technický stav predmetných nehnuteľností.“.*

V odvolaní sťažovateľ tiež zdôraznil sumu prostriedkov, ktoré použil na rekonštrukciu sporných nehnuteľností, pričom v tejto súvislosti zdôraznil, že *„prvostupňový súd sa objektívne nevysporiadal s výpoveďami a dokumentami svedkov odporcu, t. j. Ing. Š., ktorý bol pri rekonštrukcii budov a úprave pozemkov od začiatku*

a vierohodne, priamo z aktívneho pozorovania daného stavu, opísal situáciu, v akej boli kupované nehnuteľnosti a vyjadril sa k dohodnutej cene. Prvostupňovému súdu bol predložený aj písomný odborný posudok zo dňa 18.5.2009, vyhotovený uvedeným svedkom..., kde sú uvedené závažné nedostatky kupovanej nehnuteľnosti, týkajúce sa hlavne jej technického stavu a doložená fotodokumentácia. Aj napriek návrhu odporcu nebola vypočítaná JUDr. M. S...“.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu nepriamo vyplýva, že si tento osvojil názor navrhovateľa, podľa ktorého za JUDr. S. *„ako náhrada... bola vypočítaná podpredsedníčka výrobného družstva a že sa 2 krát zo súdneho pojednávania ospravedlnila z titulu nemoce“*, a následne skonštatoval, že *„vo veci boli vykonané a vyhodnotené všetky dôkazy, ktoré súd prvého stupňa pre správne rozhodnutie vo veci mal vykonať“*. Zo znaleckého posudku Ing. R. podľa názoru krajského súdu *„vyplýva, že tento právny úkon bol urobený bez primeraného protiplnenia. Nehnuteľnosť, ktoré je predmetom tohto konania, bola ocenená na sumu 35 miliónov Sk.“*.

Ústavný súd už judikoval, že znalecký posudok je iba jedným z dôkazných prostriedkov v občianskom súdnom konaní, pričom vo všeobecnosti je jeho dôkazná hodnota rovnaká ako dôkazná hodnota iných dôkazných prostriedkov. V občianskom súdnom konaní sa uplatňuje zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá konajúcemu súdu ukladá hodnotiť poznatky získané z vykonaného dôkazného prostriedku samostatne, ale i vo vzájomnej súvislosti s poznatkami získanými z iných vykonaných dôkazných prostriedkov; pritom má starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo (III. ÚS 322/08).

Podľa názoru ústavného súdu nie je odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu v okolnostiach posudzovaného prípadu v otázke primeranosti protiplnenia dostačujúce. Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že sťažovateľ nielen v odvolaní, ale aj v priebehu prvostupňovej fázy konania namietal závery jednotlivých posudkov z hľadiska ich využitia pre posúdenie primeranosti kúpnej ceny, ktorú za sporné nehnuteľnosti zaplatil. Relevantné pochybnosti o objektivite znaleckého posudku Ing. R. skutočne vyplývajú z jeho vyjadrenia doručeného okresnému súdu 15. februára 2010.

Okresný súd sa s nimi procesne vysporiadal tak, že znalcovi uložil povinnosť vypracovať posudok s použitím starších posudkov (1999 a 2005). Táto skutočnosť sama osebe podľa názoru ústavného súdu vyžadovala ďalšiu objektivizáciu ceny určenej znalcom. Pritom samotný sťažovateľ navrhoval takúto objektivizáciu cestou výsluchu JUDr. M. S., predsedníčky úpadcu, ktorá aj podľa svedeckej výpovede E. L. (č. I. 111), podpredsedníčky úpadcu, viedla sama väčšinu rokovaní o kúpnej cene s potenciálnymi kupujúcimi, a teda ako jediná disponuje najautentickejšími informáciami o okolnostiach stanovenia ceny, ktorú navrhovateľ odporovacou žalobou napadol. Rovnako sťažovateľ navrhoval zohľadnenie výpovede Ing. Š. a ním predloženého písomného materiálu, ktorý sa týkal stavu nehnuteľností pri ich predaji. S týmito návrhmi sa však krajský súd nijako nevysporiadal.

Okresný súd i krajský súd sa pri posudzovaní obvyklosti ceny protiplnenia zjavne upáli na znalecký posudok Ing. R., hoci súdna judikatúra zdôrazňuje, že rozhodujúca je cena obvyklá, nie cena stanovená podľa predpisov o oceňovaní majetku (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 29. júna 2004 vo veci sp. zn. 29 Odo 131/2004). Podstatné však je, že krajský súd sa nijako nevysporiadal s dôkaznými návrhmi, ktoré by podľa sťažovateľa boli spôsobilé objektivizovať cenu určenú znaleckým posudkom Ing. R., a to napriek § 157 ods. 2 OSP, ktorý súdu prikazuje uviesť v odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného aj dôvody, pre ktoré nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy.

Aj v otázke skúmania (ne)primeranosti protiplnenia z kúpnej zmluvy uzavretej 10. novembra 2006 tak krajský súd neučinil zadosť požiadavkám kladeným obsahom základného práva na súdnu ochranu i práva na spravodlivé súdne konania na kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

1.5 Ústavný súd vzhľadom na dôvody uvedené v bodoch 1.2 a 1.4 tejto časti odôvodnenia dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu ani jeho právo na spravodlivé súdne konanie neboli rešpektované (bod 1 výroku tohto nálezu), pretože krajský súd v odôvodnení svojho napadnutého rozsudku nezodpovedal všetky relevantné otázky súvisiace s odporovateľnosťou kúpnej zmluvy, ktorou sťažovateľ nadobudol do vlastníctva nehnuteľnosti od úpadcu.

2. Sťažovateľ v sťažnosti navrhol ústavnému súdu vysloviť aj porušenie jeho základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy. Tento návrh založil na argumentácii, podľa ktorej „*tvrdenie jednej strany (žalujúcej) bolo súdom nekriticky prevzaté... zatiaľ čo relevantné protiargumenty (posudok znalca Ing. R., ktorý vychádzal z posudku ing. S. pre absolútne iný účel – poskytnutie úveru úpadcovi, alebo výsluch ďalších osôb, ktoré mohli potvrdiť skutočný stav nehnuteľností...)* všeobecnými súdmi neboli vôbec reflektované“.

Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že požiadavka rovnosti účastníkov súdneho konania tvorí súčasť základného práva na súdnu ochranu, čo je dané už len samotnou systematikou siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy. Na druhej strane základné právo na súdnu ochranu je realizované aj na takých skutkových úrovniach, ktoré nie sú subsumovateľné pod čl. 47 ods. 3 ústavy. Bolo preto úlohou ústavného súdu zistiť, či charakter vady, ktorú z pohľadu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu v napadnutom rozsudku krajského súdu identifikoval, umožňuje zároveň vysloviť aj porušenie základného práva zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy.

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *Suominen v. Fínsko* (sťažnosť č. 37801/97) z 1. júla 2003 uviedol, že napriek tomu, že domáce súdy majú v konkrétnom prípade určitý rámec voľnej úvahy pri výbere argumentov a pri rozhodovaní o pripustení dôkazov na podporu tvrdení strán, štátny orgán je povinný ospravedlniť svoje aktivity odôvodnením svojich rozhodnutí.

Aj ústavný súd už rozhodol, že procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným právnym poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu a štádia civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu (I. ÚS 372/06).

Ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa proti prvostupňovému rozsudku, a to aj z hľadiska dôkazných návrhov sťažovateľa, ktoré neboli akceptované. Preto vo svetle uvedenej judikatúry ESLP ústavný súd vyslovil aj porušenie základného práva sťažovateľa na rovnosť účastníkov konania (bod 1 výroku tohto nálezu).

3. K sťažnosti sťažovateľa ústavný súd ešte považuje za potrebné dodať, že z obsahu jej odôvodnenia zreteľne vyplýva snaha sťažovateľa presvedčiť ústavný súd o správnosti svojho vlastného právneho názoru, podľa ktorého kúpna cena za predané nehnuteľnosti bola primeraná podľa § 58 ods. 1 zákona o konkurze. Cez prizmu tejto argumentácie sťažovateľa aj odvolací rozsudok krajského súdu v podstate napáda. Keďže však ústavný súd pri preskúmaní žalovaného rozsudku krajského súdu dospel k ústavnej nedostatočnosti jeho odôvodnenia, nemohol sa meritórne vyjadriť k ústavnosti právneho posúdenia veci krajským (i okresným) súdom. Poskytnúť základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy i právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ochranu v tejto rovine bude úlohou krajského súdu po vrátení veci na ďalšie konanie. Ak by sa už v tomto štádiu ústavný súd vyjadroval k právnemu posúdeniu veci, hoci pre nedostatok odôvodnenia rozsudku krajského súdu jeho dôvody vlastne ani nepozná, nahrádzal by právomoc všeobecného súdu zverenú mu zákonnými právnymi normami (Občiansky súdny poriadok, zákon o konkurze), čo by nezodpovedalo ústavnému postaveniu ústavného súdu vo vzťahu k všeobecnému súdnictvu.

4. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie, zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal

rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu opätovné posúdenie odvolania sťažovateľa, a to na podklade dôsledného vysporiadania sa s jeho odvolacími námietkami týkajúcimi sa predovšetkým procesu objasnenia skutkového stavu prerokúvanej veci. Osobitne sa pritom krajský súd zamerá na podmienku spôsobilosti spornej kúpnej zmluvy ukrátiť niektorú z prihlásených pohľadávok veriteľov úpadcu, ako aj na problém primeranosti protiplnenia spočívajúceho v kúpnej cene za nehnuteľnosti predané dlžníkom sťažovateľovi v novembri 2006, a to na podklade právnych záverov vyslovených ústavným súdom v bodoch 1.2 a 1.4 tejto časti odôvodnenia nálezu. Znalecký posudok Ing. R. bude potrebné konfrontovať s výsledkami vykonania ďalších dôkazov.

Ústavný súd si uvedomuje istý stupeň dôkaznej núdze pri určovaní obvyklej ceny sporných nehnuteľností v novembri 2006, zdôrazňuje však, že prioritným cieľom dokazovania vôbec nemusí byť ustálenie presnej konkrétnej kúpnej ceny, ktorú by bolo možné považovať v rozhodnom čase za obvyklú. Miera konkretizácie východiska daného znaleckým posudkom Ing. R. musí dosiahnuť taký stupeň, aby bolo možné spravodlivo posúdiť, či cenový rozdiel medzi zistenou kúpnu cenou a obvyklou cenou nehnuteľností v novembri 2006 zakladá oprávnenie konštatovať, že táto obvyklá cena nehnuteľností je podstatne vyššia (§ 58 ods. 1 zákona o konkurze) ako kúpna cena. V tom spočíva objektivizácia znalecky určenej ceny, o ktorej ústavný súd hovoril v odôvodnení tohto nálezu (bod 1.4).

5. Vzhľadom na to, že sťažovateľ ústavnému súdu nenavrhol priznanie finančného zadost'učinenia ani priznanie náhrady trov konania a ústavný súd ani nezistil dôvody na oficiózne rozhodovanie o týchto otázkach, nebolo potrebné o finančnom zadost'učinení a o náhrade trov konania rozhodnúť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2012